

د درسي کتابونو په هکله د آريانا تلويزيون مرکه

منبع: تلويزيون آريانا

تاريخ: 02/05/2015

سهار ژوند خپرونه ده يو ځل بيا زه خوشحال آصفي ستاسو په درانه چوپړ کې يم.

د خپرونې دوهمه برخه ده. نن بيا هم د دې وياړ لرم چې يو تکړه افغان زموږ سره په خپرونه کې شتون لري. جناب محترم ډاکتر صاحب محمد يحيی

وردک چې دوی د پوهنې په برخه کې او د لوړو زده کړو په برخه کې ډير زيات کارونه کړي دي، چې د دوی کړنې واقعاً د ستايلو وړ دي. تاسو زما مخې ته دا کتابونه گوري، دا چې دا کتابونه چا ليکلي دي، چا چاپ کړي دي، دا کتابونه چا بلاخره را ټول کړي دي او دا کتابونه ولي مونږ د ميز په سر ايښي دي؟ نن مې وغوښتل چې ډاکتر صاحب محمد يحيی وردگ خپرونې ته را وغواړو د ده په ژوند ليک باندې، د ده په کړنو باندې خبرې اترې ولرو. ډاکتر صاحب ډيره مننه ښه راغلاست ستړي مه شئ.

يحيی وردک: زه هم خپل سلامونه تاسو او د آريانا تلويزيون ليدونکو ته وړاندې کوم.

خوشحال آصفي: مننه زه به چای هم درته وا چومه. دا خپله پوښتنه به داسې مطرح کړم، ډاکتر صاحب، چې د صفر څخه يې پيل کړي. په دې معنی دا چې ډاکتر صاحب محمد يحيی وردگ چيرې زړيدلی، لومړنۍ زده کړې يې چيرته کړې، لوړې زدکړې يې کوم پوهنتون کې البته تر لاسه کړي دي، لومړني کارونه چې تاسو کړي دي، لومړنۍ دنده چې تاسو تر لاسه کړې ده او دا کتابونه مخکې چې ما يادونه وکړه، ستاسو نورو کړنو ته په هغې باندې په جزئياتو باندې خبرې وکړئ.

يحيی وردک: تشکر صيب زه خپله په وردگو ولايت کې زړيدلی يم. درس او تعليم مې تر دولسم صنفه پورې په کابل کې کړی، سپين کلي مکتب کې په شش درک کې، او آخري څلور کاله مې په حربي ښوونځي کې ويلي دي، بيا مې يو دولتي بورس واخيست چکسلواکيې ته او هلته مې معالجي طب لوستی دی (يا عمومي طب)، د هغې نه وروسته بيا جرمني ته تللی يم او تقريباً شل کاله مې هلته ژوند کړی دی او کار مې کړی دی بيا مې په Public Health ورته وايي Health Management او Health Education يعنې عامه روغتيا او اداره صحت عامه او صحي زدکړو کې مې نور درس ويلي دي او په جرمني کې مې کار کړی دی. اوس پنځه کاله کيږي چې د لوړو زده کړو وزارت سره همکار يم او هغه اصلي کار او ډير زيات کار مې چې دلته د پوهنتون د استادانو، د لوړو زده کړو د وزارت په همکارۍ کې دی هغه مو دغه ددرسي کتابونو د چاپ او تکثير په برخه کې کړی دی.

خوشحال آصفي: پرون ډاکتر صاحب ښاغلي احسان الله آرينزي سره ناست وم، زه د دوی کورته ورغلی وم او خبره په همدغه کتابونو باندې ياده شوه - ستاسو په کارونو باندې. تاسو واقعاً په خپل مسلک کې زيات کار کړی دی. کتابونه ما وليدل، دا کتابونه د چا دي، چا ليکلي دي، چا چاپ کړي دي او تاسو په دې برخه کې څه ونډه لری څه نقش لری؟

يحيی وردک: مخکې د دې نه چې زه کتابونو ته راشم، زه به دغه څو چيپترونه تاسو ته و ښاييم. ما چې د کتابونو کار پيل کړ هم د دغه ځايه، ځکه چې پنځه کاله مخکې ما وليدل، ما ډير تعجب وکړ.

خوشحال آصفي: دا خو ډير زاړه دي.

يحيی وردک: هو، همدغه ځينې يې حتا په لاس ليکل شوي وو دا په ځينو پوهنتونونو کې، په ځينو مضامينو کې يوازيني درسي کتابونه وو له بده مرغه تر اوسه پورې هم په ځينو رشتو کې داسې لس- شل کلن زړو لکچر نوټونو څخه استفاده کيږي، نو همغه وو چې مونږ تصميم ونيو چې بايد په دغه برخه کې کار وکړو، ځکه چې په يويشتمه پېړۍ کې مونږ بايد نو د پخوانۍ پېړۍ کتابونه درسي موادو څخه استفاده ونه کړو.

خوشحال آصفي: دا څو کاله مخکې دي ډاکتر صاحب؟

يحيی وردک: دا يعنې تاسو باور وکړئ چې دا اوس هم په ځينو پوهنتونونو کې د همداسې لکچر نوټونو څخه استفاده کيږي.

خوشحال آصفي: او درس ورکول کيږي.

یحیی وردک: هو، درس ور کول کپري. دا خو يو زاړه دي، معياري هم نه دي ځيني يی حتا د ما سره په دفتر کې شته دي. نو په همغه اساس وو چې...

خوشحال آصفي: دغه نوټونو تاسې ته انگېزه درکړه؟

یحیی وردک: هو، هو، کار د دغه ځايه شروع شو يعنې ماته حتا تر ژړا پورې راغله.

خوشحال آصفي: دا تاسو وليدل بيا مو کار پيل کړ.

یحیی وردگ: هو، بيا مو وليدل چې ځيني استادانو هم کتابونه ليکلي دي، خو څوک يی نه ورته چاپ کوي او يا په چاپ کې، په ټايپ کې، په ډيزاين کې يې ستونزې لري. مونږ بيا د وزارت سره، د پوهنتون سره، د استادانو سره وليدل وغړيدو، ورو ورو مو دا تشويق کول. اول مو پنځه کتابونه چاپ کړل، بيا شل شول، بيا ديرش شول همداسې ورو ورو دغه استادان تشويق کيدل. يو استاد به يو کتاب اول کې راوړو بيا به يې چې هغه وليد چې دا په ښه توگه چاپ شو، تقسيم شو او ټول افغانستان ته ورسيدو، بيا به يی نور کتابونه هم راوړل.

خوشحال آصفي: دا ټول کتابونه تاسو چاپ کړي؟

یحیی وردک: هو، دا کتابونه ټول مونږ د لوړو زدکړو په وزارت کې چاپ کړي دي.

خوشحال آصفي: ستاسو په شخصي مصرف؟

یحیی وردک: نه، د ما په همکارۍ او په منجمنت باندې شوي دي.

خوشحال آصفي: اصل کار تا کړی دی چې دوی مو وهڅول.

یحیی وردگ: اصل کار خو دغه محترمو استادانو کړی دی، ځکه چې دغه کتابونه د دوی د لس، شل، ديرش کلنې پوهې تجربې لاس ته راوړنه ده نتيجه يی ده. مونږ فقط داسي کړی دي چې دغه کتابونه چې دوی ژباړلی دي دوی ليکلی دي، دا مو را غونډ کړي دي، دا مو چاپ خانې ته ليږلي دي، دوی ته مو فنډ (fund) پيدا کړی دی، بوديجه مو پيدا کړې ده، دا مو بيرته استاد ته ورکړي دي، دا مو همغه مربوطه پوهنځي ته ورکړي دي، دا مو د ټول افغانستان په تيره بيا د طب پوهنځيو ته تقسيم کړي دي.

خوشحال آصفي: نو ډاکتر صاحب په دې کې څومره نوي موضوعات دي، تاسو يادونه وکړه، د پخوانيو چيپټرونو څخه؟

یحیی وردک: په دې کې ډير نوي موضوعات دي.

خوشحال آصفي: مثلاً؟

یحیی وردک: زه به تاسو ته، دغه دوه کتابونه را وباسئ... دا يو بين المللي ستندرد کتاب دی چې په انستيزي کې يو امريکايي مؤلف ليکلی دی.

خوشحال آصفي: رهنما اساسی انستيزی برای کشور های روبه انکشاف درى، انگلیسى.

یحیی وردک: هو، دا همدا اوس په افريقا، په آسيا، لاتين امريکا په ډيرو پوهنتونونو کې تدریس کيږي.

خوشحال آصفي: دا نوي مواد دي.

یحیی وردک: دا شل ديرش نورو ژبو باندې هم ترجمه شوي. دا زمونږ او تاسو د افغانانو لخوا په دري ژبه ترجمه شوی دی. تاسو يې که دا يوه ورقه واورئ، دا کتاب مونږ په دواړو ژبو چاپ کړی دی، ځکه چې که يې تاسو وگورئ يوې خواته يې مکمله انگلیسى - دا صفحه چې په انگلیسى چاپ شوې همدا صفحه په دري هم چاپ شوې ده. مکمل دوه جلدې کې دی يعنې دغه هم په انگلیسى ژبه هم په دري ژبه هغه تر ټولو نوې لاسته راوړنې تر ټولو نوي درسونه په کې ځای په ځای شوي دي. او همدا شان مونږ دا خپل استادان دې ته هڅوو چې تاسو دغه پخواني لکچر نوټونه update کړي، د نويو کتابونو سره يی نوي کړي، ټايپ يې کړي، بيا يې راوړي چې چاپ يې کړو. دغه پخپله استادان هم هڅوي چې خپل درسونه نوي کړي او بيا يې مونږ ته راوړي او په ټول افغانستان کې يې تقسيم کوو.

خوشحال آصفي: دا سي ډي گانې د څه شي دي وردگ صاحب؟

يحيی وردک: دا سي ډي گانې، مونږ چې هر کتاب چاپ کوو، دا په دې خاطر چې مونږ په افغانستان کې اوس څه کم شل زره په دولتي او شخصي طب کې محصلين لرو، نو په دې خاطر زر جلده چاپ کوو. دا هر چاته نه رسېږي په دې هر کتاب کې - که تاسو يو کتاب را واخلي - مونږ دا مکمل کتاب، منځ کې يوه سي ډي ده، دا مکمل کتاب PDF شکل په سي ډي کې هم اچولی دی. سافت يې کولای شي محصلين واخلي، په کمپيوتر کې يې واچوي، بل ته يې ورکړي چې زياتره خلکو (محصلينو) ته ورسېږي. دريم کار چې مونږ کوو دغه مونږ د جرمني د بوخم پوهنتون ته لپرو همدغه سافت کاپي دا بيا يو ويب سايټ په نامه دې www.ecampus-afghanistan.org دغه په مکمله توگه هلته پورته کيږي او هرڅوک يې کولای شي چې خپل کمپيوتر ته ښکته کړي. دا درې ورځې مخکې ماته د مونږ او تاسو يو محصل ترابليس لیبيا نه ایمیل را ليرلی و، چې دی د مونږ د کتابونو نه خبر شوی بيا ما همغه معلومات ور وليږل چې ته کولای شې ټول ډولونو وکړي. راغلم دغه تاسو چې پوښتنه وکړه د دی وي ډي، مونږ بيا دغه ټول سافت کاپي د ۱۴۰ کتابونو په دوو ډي وي ډي کې جوړ شوي دي.

خوشحال آصفي: دا خو ډير ښه کار شوي دي.

يحيی وردک: دا خو داسي ده چې مکمل طب چې په ابتدا کې دوی کيميا، فزيک، بيولوژي ځينې مضامين لولي، بيا اناتومي هستولوژي همداسې سمستر وار مونږ ټول اچولي دي. دا چې يو محصل ته ورکړو يعنې مکمل طب يې په جيب کې دي يا په خپل کمپيوتر کې دي.

خوشحال آصفي: يوه بله پوښتنه وردک صاحب، دا په افغانستان کې چې تشخيص اوس درست نه کيږي او دوی ځي پاکستان ته او د افغانستان د طبابت ډگر همدا اوس هم پاکستان دي، دا خو ته هم منې زه يې هم منم، ټول خلک يې هم مني، د دې وجه څه ده؟ چې دوی په پوهنتون کې تل دا زاړه نوټونه لوستلي دي، تل نظريه ده، تل تيوري ده او د عمل په ډگر کې يې کار نه دي کړی، په نويو موضوعاتو باندې نه پوهيږي. ته حد اقل بايد پوه شې چې نن په امريکا کې ستا په گاونډيو هيوادونو کې نوی څه شي راغلی دي، زه به هسې ډاکتر څه کړم چې شل کاله مخکې راته ببولاي ووايي.

يحيی وردک: بيخي تاسو درست وايي. يو مهم فکتور يې همدادی چې د مونږ طب محصلين متأسفانه متأسفانه په تيوري برخه کې هم په عملي برخه کې پوره او په ښه توگه نه تربيه کيږي. تاسو په خپله ورته اشاره وکړه زه بر عکس واييمه که مونږ محصل ته په اول صنف کې دوهم صنف کې پوره درسي مواد نوي صحيح مواد برابر کړو او دا په داسي ژبه په داسی فورم کې ورته برابر کړو چې دوی پری پوه شي، دغه ډيره مهمه ده. په انگليسي کې په انټرنيت کې ځينی مواد شته، خو متأسفانه زمونږ استادان د مونږ محصلين ټول نه پرې پوهيږي چې دا مونږ ورته برابر کړو چې هغه تيورتيکي اساس پخته راشي. د دې ترڅنگ چې مونږ بيا دغه محصلينو ته کدرې شفاخانې ولرو چې دوی درې - څلور کاله عملاً هلته کار وکړي، چې د مريض د بستر تر څنگ هغه زړه واورې پوز واورې هغه نور شيان په گډه توگه کار وکړي. داسې زمونږ ښه ډاکتر تربيه کيږي.

خوشحال آصفي: يوه بله ښيگڼه داده چې دا هم په پښتو دي، هم په دري دي، هم په انگليسي دي، هم هغه څوک چې په پښتو پوهيږي کيدای شي هغه د هغې نه په پښتو گټه پورته کړي، هغه څوک چې مورنۍ ژبه يې دري فارسي ده هغه کيدای شي په فارسي ولري. انگليسي هم ښه ده ځکه چې په انگليسي ژبه هم بلد شي، ځکه چې په نور هيوادونو کې په انگليسي کنفرانسونو ورکوي او د هغوی د تجربو څخه گټه پورته کوي، يعنې دا په ټولو دريو ژبو باندي دي هم پښتو، هم انگليسي هم دري، دا کار تاسو په خپله کړی دی، که نه مخکې ليکوالانو کړی دی؟

يحيی وردک: نه، مونږ دغه کتابونه نه دي ترجمه کړي، مونږ همداسې ځينې مؤلفين دي. حتا يو مؤلف دی په کندهار کې درس ورکوي هغه په انگليسي ژبه د انتاني ناروغيو يو کتاب ليکلی دی. مونږ دا چاپ کړی دی. بل مؤلف د هرات دی هغه په دري ليکلی دی، مونږ راوړی دی دا مو په دري چاپ کړی دی. بل مؤلف د ننگرهار دی په پښتو يې ليکلی دی هغه مو په پښتو چاپ کړی دي. خو مونږ داسې کوو چې دا کتابونه نورو ولاياتو ته هم لپرو ځکه چې نور هم ځني استفاده وکړي. په يوه مسلک کې چې يو کتاب په يوه ولايت کې چاپ کيږي بايد هغه هم مسلکان يې او هغه نور طب پوهنځي استادان هم د هغو نه خبر شي او د هغو نه استفاده وکړي.

خوشحال آصفي: بله پوښتنه ډاکتر صاحب، يو بل کتاب به ستاسو په خوښه البته اجازه باندي را واخلم. مثلاً دلته ليکلي دي د کوچنيانو ناروغۍ دوهم ټوک، څو جلده دا چاپ شوی دی؟ يوازې پنځه، سل، زر؟ پوښتنه مې د داده چې د هر يو نه څو جلده چاپيږي؟

يحيی وردک: دغه کتاب چې تاسو په لاس کې دی دا زر جلده چاپ شوی دی.

خوشحال آصفي: دا په ټولو پوهنتونونو د افغانستان کې کارول کيږي؟

يحيی وردک: هو، زر دانې سي ډي ورسره دي، د دې يوه برخه - پخوا مو پنځوس ورکول اوس سل کتابه - مؤلف ته ورکوو، زه بايد دلته ووايم چې دغه ټول کتابونه چې چاپ شوي دي دې ته دغه مؤلفينو ته، محترم استادانو ته مونږ کومې اضافي پيسې يا حق الزحمه نه ده ورکړي. دغه د دوی يعنې د کلونو کلونو زحمتونه دي چې په وړيا توگه يې د مونږ د وزارت په اختيار کې ورکوي، او غواړي چې دغه پوهه دخلکو، د ټولني په خدمت کې و اوسي. ځينې نور

کتابونه د مونږ شته دي، چې د هغه تيراژ دوه زره دي، جمع دوه زره سي ډي. او همداسې مونږ غواړو د ما ارمان هم دغه دی چې هر مضمون چې تدریس کيږي باید درسي کتاب ولري.

خوشحال آصفي: دا څنگه رسوئ ټولو پوهنتونونو ته ډاکتر صاحب؟

يحيی وردک: زما دفتر په لوړو زده کړو وزارت کې دی، هلته موږ د پوهنتونونو سره ارتباط لرو او هغوی هلته مسؤولين يی، نمايندگان يی، راځي بيا دا کتابونه مونږ ورته سپارو. دا په تېره بيا مونږ دغه آنه دولتي طب پوهنځيو ته رسوو، چې ننگرهار، خوست، پکتيا، کندهار، هرات، بلخ، کاپيسا او کابل دي.

خوشحال آصفي: شخصي پوهنتونونو ته څنگه، ډاکتر صاحب؟ دوی هم راځي؟

يحيی وردک: شخصي پوهنتونونه هم زيات شوي دي، هم ورو ورو زياتيږي، هغو ته هم يو جلد دوه جلدو ورکوو ځکه چې،

هلته هم د دي وطن لپاره ډاکتر تربيه کيږي.

خوشحال آصفي: مفت يی ورکوی؟

يحيی وردک: هو، زياتره يې دولتي پوهنتونونو ته ورکوو. شخصي پوهنتونونه هم زيات شوي دي، طب پوهنځي هم ډير لري. ما واوريدل چې اوه ويشت طب پوهنځي لري ټول افغانستان کې.

خوشحال آصفي: ډير اعلی. تاسو په خپله څه ليکلي دي په خپل مسلک کې؟

يحيی وردک: ما په جرمنی کې د افغانستان په عامه روغتيا باندې ليکلي، هغه هملته د درس په وخت کې.

خوشحال آصفي: ستاسو د ماسترۍ يا دوکتورا تيزيس و که نه بيل کتاب مو ليکلی؟

يحيی وردک: هو، تيزيس دی.

خوشحال آصفي: د ماسترۍ که د دوکتورا؟

يحيی وردک: نه ما دوکتورا نه ده کړې يوازی همغه د ماسترۍ په لېول کې په يوه پوهنتون کې ما درس ويل. هغه متأسفانه په آلماني ژبه دي. دلته مې ليکلنې د لوړو زده کړو په هکله شته دي تاسو ته يې هم درکولای شمه.

خوشحال آصفي: ډيره مننه، زه به يې واخلمه گټه به ترې پورته کړم. ډيره زياته مننه کوم د محترم ډاکتر صاحب محمد يحيی وردک نه چې بلنه يې ومنله. زمونږه وياړ يې، زمونږه افتخار يې، د ټول ملت وياړ يې افتخار يې ډاکتر صاحب. ډير لوی کار مو کړی دی. واقعاً دا به د افغانستان په تاريخ کې په زرينو کرښو باندې وليکل شى او دا کار هر څوک نه کوي. دا فکر، دا سوچ او انگيزه چې تاسو لری او دا کار مو کړی دی، زه شخصاً د يو افغان ځوان په حيث ستاسو قدر کوم تاسو نه مننه کوم، د ټول ملت په استازيتوب. مننه کوم ډاکتر صاحب.

يحيی وردک: مننه د تاسو نه هم. بيا هم زه وايمه هغه اصلي کار واقعاً د موږ محترمو استادانو کړی دی، چې موږ يې فقط دغه زمينه برابره کړې، چې دا خپاره کوو.

خوشحال آصفي: ولې اوس دغه دل سوزي او انگېزه نشته چې دا ټول شي او چاپ شي، په نوې بڼه باندې او خلکو ته ورکړل شي، دا هم لوی کار دی ډاکتر صاحب.

يحيی وردک: هو، انشاءالله خدای وکړي چې په راتلونکو کې د موږ مسؤولين دې ته متوجه شي چې په طب کې او هم په نورو رشتو کې لکه: انجنيري، ساينس، نور ډير مهم مضامين دي، چې موږ په هره رشته کې همداسې نوي کتابونه ولرو محصلينو لپاره.

خوشحال آصفي: ډيره زياته مننه ډاکتر صاحب. ډيره زياته مننه له محترم وردک صاحب نه.